

[illegible]

ה. צפוק נמן חמן ואל ירע לצדך בחמד לו כי צלל הדבר הזה
 יכרך י' אלהיך בכל מעשיך וגו' . מלאכי רמז על לשון נמן חמן
 מל' הן כ' חמן ססו' רמז על החמור' שקבעו מזל' א' מחמשים דבר
 השנה לכל נפש כדי שלא יהי' חמור' על החמור' א' מאלפנים שהוראה
 יאמר' מחמ' יורח' משרים צעין יפה ואפי' כשהמשרים יהי' י"ב
 וימשרים לשם שמי' כשיספורו יעשו עיי' ואמרו מזל' צמח' שז' (דקרב)
 כל שמעמי' צבינו על ידו אין מניקין אותו למחילתו של הקציה
 ולמי' מנצח' כו' . עי' חקו מזל' דבר הכזה לכל נפש שהחמור' ה
 סכי' א' מחמשים . עפ"ז י' דבר פסוק נל' ה' הלקד' בל' ה'
 מעקר מחמשים מעוס דלמי בוסת הפנים שז' יבויש' הלקד' החור'
 צעין יפה בשיטתו שחור' מחמ' יורח' . או י"ל ע' שחמ' בריש
 חס כומ' קדור החור' א' מאלפנים הנקרא עין יפה הוא בקוד
 כלדי' הכקאל צמ' אדם . ברמז חממ' אדם חמיר פניו . ע"ש .
 וזה כרמז' ה' הלקד' מעקר נל' א' מחמשי' מעוס חלו בוסת הפנים
 שאין אדם לדיק וכו' ולא חמיר פניו . נחוצ' לעינא דהרמז' של
 נמן חמן הוא על חמור' א' מחמשים וזה הבטל לשון נמן חמן
 לפי' שער' חמור' הכחוד ואל ירע לצדך בחמד לו אפי' נעש' חמס'
 לחמור' צעין יפה א' מאלפנים . ואומר' הכחוד כי צלל הדבר הזה
 יכרך

[illegible]

ג. לו ילד מידע הספיק לא תקם שומר וגו' להספיק. הלא מצינו דרך
לדק חרדוף. ע"פ דלית' בגמ' דקנהדרין (ד"ל ע"ב) אשר רב
לפי' דרך דרך חרדוף. אמת לדין ואמת לפשרה ועליונ' במעשרים שני
עומדים. על סקצנות נמש' אל' שקצנות כמו שומר. שכן דרכו של
הספקים דבר מתוך להביא לו דרכו ואח"כ תבאש' חבוקשם וטע'
שני דקצנות עומד' שלום ציינו וצין אצינו שבשמי' כי הצבלי אובלין
בשר והאומרים לצבליה קלקא והוא רחץ על פשרה. אומנם הטעם
ראשון שאמרנו מליא א"ל אז מחר נקבל שומר. וצבנו אכל א"ל אפי'
אז עין אסור לקבל שומר א"ל נסחר נעם ראשון הר"ל ומלינו למה
כהם עיניו של יאסן על סקיבל שומר וצבנו עשו' א"ל ל"ל אפי' אז
עצנו אסור לקבל שומר וזה שאומר הכ' לא תקח שומר שבוה כלל
אפילו אז וכן אסור ואומר השקוק טעמו בלידו כי השומר יעור
עייני חכמים רחץ לילסם שנעשה קומא על שקיבל שומר וצבנו טעם מניס
אפילו אז וכן אסור רק לפי' מ"ע קצנות ואומר הספוק דרך דרך
חרדוף אמת לדין אמת לפשרה הוא טעם של קצנות שהוא כמו שער
כדאמרנו :

ג. וצבנו. י"ל פי' מ' הנחומא משפטי' וז"ל אלהים לא תקבל
נעשה צב' שהלך עם חבירו לדין וילא. אמת זכאי צדינו.
יולא ומשפט הדין ואומר א"ל חכם כדיין הזה ליימים מחר יבא לפני
סדיין לדין עם חבירו ואמר לו הדיין סייב אמת ליתן לו יולא ואומר
א"ל שטה קדיין הזה כר' המ' הזה חסום מה ענין לאמירתו בחסלה על
הדיין שחכם הוא ואח"כ החזיקו. לשוטה חכמה מה אז מושה ומה
אפי' לי שמואל אכל לפי הדברים שהקדמנו יתכן. רק אקדים במרא
דצ"ע אם אחר הדיין סייב אמת ליתן לו יולא ואומר פרמתי אינו
נאמן אכל אם אחר הדיין לא פן לו יולא ואומר פרמתי נאמן רש"י ז"ל
עומד טעמו סייב אמת ליתן לו אינו מוסר שהדין הוא כך צדיקו ע"כ
א"ל דענה קובלת שפטרנו לו כי פן יווצר הדין לפטור. אכל לשון
לא פן לו עומד שהדין צדור הוא כך ע"כ נאמן והקדמנו. א"ל
הדיין יודע להכין הדין נוטה אסור לצבול לכן בטעם ראשון שאל
אפי' צדינו אומר א"ל חכם כמוהו כי הדיין הזה שפסק דינו ולא
עשה פשרה ודאי זה הדיין חכם הוא שידע היכן הדין נוטה ולכן
ספק דין ולא פשר אכל אח"כ. כשאמר לו הדיין סייב אמת. ליתן יולא
הצבלי דין ואומר א"ל שטה כמוהו כל' עומד' שהדיין אומר בלשון
סייב אמת ליתן לו ולא אחר לו בלשון לא פן לו א"ל א"ל יודע היכן
הדין נוטה א"ל כי מחר לו לצבול :

ד. בגמ' דקנהדרין (ד"ו ע"ב) אשר ר' יוסף כל דין שגובל ממון
הוא ויחזק לזה שלא כדן הקציה טעם אה נפשו ר"ל להחמיק
צדי ר"י בגיל' שבאורה חמומה' המה וקומד לדבני חז"ל שאמרנו א"ל
בעל הרמיה פוגע. בנפשוה חמלה והאמאר זה ב"כ לדין. ביאור
למה אמרו חז"ל לשון א"ל בעל הרמיה ולא אמרו א"ל קציה שוגע
בנפשוה חמלה אז א"ל צ"ד שלמעלה שוגע בנפשוה חמלה. וזו אם
ממנו חביב עליו. עומד א"ל כי לשגוע נפש חמלה שהוא הקל.
וכ"ל לייסב' מ"ע שהקדמנו למעלה שיש עני' שידוע' על וצבנו מאלד פי'
אמר מלשון מלד שומרו חביב מלד גי' מ"ע כדכתיב מ"ע ח' אלהים
שואל מתן והוא שיהי לו עמוד להעשין עליו מלד הרמיה שהוא שם
הוי"ו צ"ה שול' במלד גי' מ"ע מלד א"ל פי' של צבנו מלד דקאי
אצבנו הרמיה א"ל לים לומר שיהי אדם שומרו חביב עליו. מנוסר.
וכ"ל ע"כ אמרו א"ל צבנו הרמיה שוגע. בנפשוה חמלה דלם הכי'
של צבנו מאלד דקאי על הסבירות הרמיה וליה א"ל שומרו חביב
עליו עומד א"ל חביב חיי' לפגוע בנפשו חמלה מלד שומרו. חביב
עליו עומד. הוא הדבר ש"ר יוסף רק אקדים דבר ידוע מה
שאמרנו חז"ל. צבנו שיש דין למעלה א"ל דין למעלה. וכשאין דין. למטה
יש דין למעלה. אז א"ל הדיין הזה טעם עומד מזה ונחזק. לזה שלא
דין א"ל א"ל דין למעלה ויש דין למעלה וז"ל וצבנו מאלד קאי שיש
אדם שומרו חביב עליו מנוסר ע"כ הקציה נוטל אה נפשו ופוגע
בנפשוה חמלה.

ה. א"ל צדיק קדר זה צבנו ע"י. וז"ל ח' דוד רבש"ע פלגני מריצי
עם שלא יכ"ל לה' דין לפני ולא יכ"ל לדין לפני. א"ל הקציה
לדוד מה אמת יושב כבד מניה אוחך לעלן. ח' דוד רבש"ע פן להם
לצ' שישמרו לי המל' זה כולו מקשה. בראשון קשה מה כי בקשה
הוא המל' ח"י ולא פן ולא דין אחר. וז"ל ש"י מזה מה שאמרנו
חז"ל ליש' אלא מלבי ישראל אכל מלכות בית דוד דין ודין אחר
ולכן ביקש. ולידן להבין מ"ע ביקש מו מה השיב לו הקציה מה
אמת יושב מה ענין שיהיה לכאן גם יש להבין מה א"ל כבד עניני
אוחך למלך וכי לא הי' ידע דוד שמלך הוא הלא בקשה זו הי' לו
צ"ע מלכותו. ועוד למה ביקש דוד בזהוה הטעם הקציה יחן להם
ולצ' לשמור לו. כדי להבין המלך הר"ל אקדים מה שאמרנו חז"ל
חביב

ד. וכדי לצבול ענין לא תקם שומר וגו' אצלר ממחלה דרך אחר
על הספוקים הללו ואח"כ צ"ע אכחז מענין לענין בזהוה
ענין ביאור מאמרים ויש לדקדק מדוע אומר הכחז ממחילה בלשון
יחיד לכל ישראל כמו חסן לך בכל שמריך לשבטיך ולמה אומר הכחז
ושפטו את העם ולא ופטו קסם גם מה מדייק משפט דק והוא
שכבר הקדמנו קלמ' עומד' דקנהדרין (ד"ו ע"ב) ר' יהודה צן
קחם אומר מלד לצבול עומד' משפט' שטו ששעריס איהם
משפט' שיש צו שלום וכו' צדור כו' איהם משפט' שיש צו לרקס הוי
אומר זה צבול וידוע שהקציה כשרולס לנפשוה עם ישראל לפני
עומד הדין אז א"ל דין אחר דין גמור רק צפסר. ובגמ' דברכות
(ד"ד) אמרו. א"ל נשים סייבים בצרכה קומדן דאוריית' או דרכן
מכ"ל לאפוקי אחרים ירי חובתן א"ל דאוריית' אמת דאוריית' ומסיק
דאוריית' וא"ל מדרבנן מסיק דאוריית'. והקשה האשכנזי ז"ל בשם
ר"א הא גם דרכן מסיק אחרים ומשני שא"ל כזית דגן שביין שחייב
קלמ' מדרבנן של עליו מוצ' ערבות שרי ערבים זה צבד זה ואח"כ
אמר. בחיב אסר לא. ישא פנים וכתבי' ישא ח' פניו ומשני מוחזק
שנצרכין על כזית. וכבילה וז"ל אם כזית וכבילה החיוב הוא מוסר
ערבות א"ל אין הצרכה זו לעלים מוסר הדין א"ל הקושיא של מ"ע
במקומו וז"ל ח' אחר דאי' במקנה ר"ה (ד"ה) על קושי' זו דרמיה
קדאי' אהדיי. היל' כן ליחיד כן לציבור מושא פנים (ענין צ"ה) נאל
בציבורי שם חמלה כמה דברים עניינן לשומריהן צבנין א"ל וזה
הסיכוי לקד' (זה) והרצ' רמ"א ז"ל פי' הטעם שהקציה אומר לכל
ישראל בלשון יחיד אנהי' ח' אלהים וזה צבד החסוד חביב לכל ישראל
בלשון יחיד משום שכל ישראל ערבים זה צבד זה והמה כנוף ח'
וז"ל זה שאומר הכחז שופטים חסן לך וגו' בלשון יחיד מנעם
שכל ישראל ערבים זה צבד זה א"ל הקושי' במקומו של מ"ע חביב
אמר לא ישא פנים וכתבי' ישא ח' פניו א"ל מניי' שישראל עומד לפני
מסור' הדין ומצרכין על כזית וכבילה הא מלד החיוב מצרכין מלד הערבו'.
אלא ל"ל חבי' שנים כן ליחיד כן לציבור לכן מוסר הספוק ופוטו
אח העם כל' צבולר כשהקציה פן אה הציבור משפט' איהם משפט' שיש
צו לרקס הוי אומר זה צבולר עומד' צבולר נושא מני' להם :

ה. ולדרכינו א"ל אחר ישרים ילכו צה לצבול הספוקי כדאמרנו
ואלי' שני מאמרי חז"ל אשר כבד כחבתי בצפני צביה מוחזק
ופירושם וצבנינא דין למדתי ח"ל דרך אחר והוא פטור. ויבא השלישי
ויכריע ציניהם. ומחזקם יבארו הספוקי'. ואילו המה השני מאמרים
ז"ל. הא' צבנו שיש דין למטה א"ל דין למעלה והיה צבנינא (צב'
בראשית ק"ד כחבתי דבר נאה ע"ש). השני לא חרבה ירושלים אלא
שקעמיו דבריהם על דין חרבה (צב' ימרו צהגה"ס ס"ט כחבתי פי'
נחמד). והיתה לשלישית צב' נחומא וצבני' קדר זה וז"ל לא טעה
משפט' שלא יחן הראוי למעלה למטה והראוי למטה למעלה. המחמרים
הר"ל לריכס ציבור להמחיקם. ואקדים לזה אסך קלסו מה שכתבתי
למעלה צב' מולדות (ס"ט) וכהיום מולדתי צבוס דעת. והוא שדיים
צבוס ולא צבילס כי לרקס של ישראל ציור ושל ח"ה צבילה. שדק נועה
למחזים ע"כ דין דין ציור ולא צבילה. וצביר (ד"ה ע"ה) צבס גליא
רז"א איהם שיש ללדק של מעלה חחק"ס סיילוח ח"י מלד ישראל והמה
מקטעל דרוכרל רחמים. וסלי' מלד ח"ה והמה מקטעל דרוכרל דינים
ויז"ל הוא הדיבר כשים דין למטה. והוא ציור א"ל חיילות' של לרקס
מקטעל דרוכרל מלד הרמיה א"ל א"ל דין למעלה. וכשאין דין למטה
דהיינו צבילה שאין דין ד"ל צבילה א"ל יש דין למעלה אז סיירות' של
לרקס מקטעל דרוכרל מלד הדינים. והמה שם צב' בראשית הארכלתי
צבנין זה. ומה שגריך לעניינו כלן אקדים לזה צבילור. שיש שני מוסר
למעלה מלד' ומוסר' כדכתיב בראשית אלהים בחסלה עלה רצון
הבורא יח' לבראות עולמו צמדיד' וכשנפשה שאין העולם יוכל לעמוד
צו שיחף עמו מוסר' וז"ל א"ל המדע' ד' ראשון הוא יעול חק בראש
בשעת דין הכריות. ואז ח"ה כי נוטל הדור המוטלים. אומנם מוחזק
שהלדיקים והעבים מוסר' למדע' כדאמר חז"ל גדולי' לדיקי' כו'
ואלכרים הכשעים שמהפכים מוסר' למדע' ד' מהפכים המדות ונעשה
מוסר' ד' ראשון ונוטל חק בראש ומלי' הדור ואח"כ מוסר' ד' נועל מה
שנאמר בנב' שני' והוא הלדיק שחמסן בצון הדור עש"ב. וז"ל לכן מוחזק
שלמעלה המדע' קודם המוסר' טעם שנחפכו המדות ע"י החסונים
ע"כ